

Tekstene til skiltene der er satt opp ved "Fantebyen" i Marker

JØRNEHAUGEN ØVRE

Av Joval gnr. 3 bnr. 4-5

Jørnehaugen øvre er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

En jutul – Jørn – skal ha holdt til i den store haugen her, og det er opphavet til det navn som ble gitt til de 2 plassene øvre og nedre Jørnehaugen.

Plassen oppsto i første halvdel av 1800 tallet, ble skyldsatt i 1846, og Christian Christiansen Kjeldsen (morfar til Edvard Jørnehaugen) kjøpte stedet for 100 spd. i 1850. Christian bodde trolig ikke her, men solgte plassen i 1870 til Syver Olsen Kongsbak, i mellomtida hadde det bodd flere familier her.

Plassen er første gang nevnt i 1839, da Anders Andersen og hustru Berthe Nielsdatter er nevnt som faddere. Anders og Berthe fikk 3 barn her, men så forsvinner de i 1861.

Christian Mortensen som døde i 1878 var trolig den siste som bodde her sammen med sin 3. hustru Marit (Mæret, som hun ble kalt) Eriksdatter fra Töcksfors. Christians bror Marcus bodde trolig her aller sist, han hadde tidligere bodd på Slottet under Østre Jaavall hvor det brant i 1876-77.

Plassen ble solgt til A/S Saugbruksforeningen på 1860 tallet.

Husene sto litt nord for hvor dette skiltet er satt opp, men terrenget er endret av grustaket.

Marker Historielag 2011.

JØRNEHAUGEN NEDRE

Av Joval gnr. 3 bnr. 4-5

Jørnehaugen nedre er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

En jutul – Jørn – skal ha holdt til i den store haugen her, og det er opphavet til det navn som ble gitt til de 2 plassene, øvre og nedre Jørnehaugen.

Nedre Jørnehaugen fikk Erik Olsen ca 1816-1884 og hustru Anne Helene Christiansdatter Kjeldsen 1835-1906, bygslet av daværende eier av Vestre Jaavall på midten av 1800 tallet.

7 barn kom til verden i denne vesle stua med bare ett rom. Taket var tekket med ukantede bord og her tronet ei meget høy gråsteinspipe. Den stupbratte åsen like østenfor stua heter "Lokkartuppen", fordi Anne Helene sto her og lokket på geitene sine.

Plassen hadde 2-3 mål brudt jord og et gjeitefjøs. Vedskur og dass fantes ikke.

Siste beboer her var sønnen Edvard 1860-1944 og hans trofaste hund. Han livnærte seg på jakt, fiske og fangst, og det han kunne finne i naturen. Ellers drev han med tømmerhugging om vinteren og tømmerfløting om våren. Det lever ennå mange historier etter Edvard, og på Marker Bo- og servicesenter i Ørje, henger et bilde av denne bygdeoriginalen.

I senere tid er en driftig venneforening kommet i gang for å ta vare på historien om dette samfunnet som engang fantes her i "fantebyen".

Huset hans Edvard er satt i stand, og inne kan man sette seg ned og prøve å sette seg inn i hvordan de levde.

Marker Historielag 2011.

SLOTTET

Av Joval gnr. 3, bnr. 4-5

Slottet er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Navnet har plassen her på Slottsvangen fått etter Krogsslottet som ligger i bakgrunnen. Et ruvende og ulendt fjellmassiv. Hit manglet vei og en 6 - 7 mål som er antydnet, rakk vel bare til kufor.

Her bodde rundt 1850 Christian Christiansen Kjeldsen fra Elstadmoen i Ullensaker og hustru Lisabeth Svendsdatter fra Järnskog i Sverige (besteforeldre til Edvard Jørnehaugen) som også eide Øvre Jørnehaugen.

Fra 1856 til 1866 bodde Mathis Nilsen og Olea Iversdatter her, de fikk 5 barn i denne perioden.

Som nevnt under Øvre Jørnehaugen bodde Marcus Mortensen her som sistemann da det brant i 1876 eller 1877, og det ble avslutningen for denne boplassen.

Marker Historielag 2011.

SLETTA

Av Joval gnr. 3 bnr. 4-5

Sletta er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

De første kjente beboere her var Ole Simensen født på Moen under Stenersby i Høland og hustru Christine Christiansdatter født på Kongsbak. De bodde flere steder før de kom til Sletta og hadde tilsammen 12 barn. Christine ble enke i 1861 da mannen druknet i Hølvannet mens han holdt på å fiske. Hun fikk av kommunen naboplassen Korslund som tilleggsjord for å ha mere å klare seg med. Hun døde hos datteren på Myrehullet i 1882. Det er ikke kjent om det har bodd noen på Sletta senere.

Marker Historielag 2011.

TJERNSMO ØSTRE

Av Joval gnr. 3 bnr. 1

Tjernsmo østre er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Det var Christian Hansen Kjeldsen som kjøpte en parsell her i 1834 av Peder Johansen Svendsby, og det var vel han som ryddet jord og bebygde plassen. Prisen han ga for grunnen den gang var 30 spd. Svendsby var tidligere utskilt fra Joval som selvstendig selveierbruk. Huset besto av 2 rom med fasade mot nord og utsyn over tjernet. De små uthusene med fjøs som var tekket med halm, rommet et par kuer, og lå litt lengre nord og litt lavere, Det skal ha vært ca 10 mål jord, men den var skarp og tørr. Det var litt skog til plassen også.

Plassen ble bebodd av flere gjennom en årrekke, og den siste som bodde her var Doffen Juliussen Dalen og hans mor, Kristine, som ble enke i 1890. De utvandret til Amerika.

Husmannsplassen ble tilbakeført til Joval. Huset ble solgt til andelslaget "Meieriet", som benyttet materialene i sitt bygg på en plass under Sandem. Uthusene ble revet og brukt til ved. «Kjeldsens» gamle plass ble overlatt til skogen igjen.

Marker Historielag 2011.

TJERNSMO VESTRE

Av Østre Joval gnr. 3 bnr. 2

Tjernsmo vestre er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Plassen hadde eget bruksnr. Og hadde således en tid vært selveierbruk. Den ble overtatt av Saugbruksforeningen i 1863 og det er antatt at den ble nedlagt ved den tid.

Om beboerne her må det henvises til naboplassen Østre Kjernsmo siden det er umulig å skille de fra hverandre.

En historie kan fortelles her: I 1840 døde Inderst Christian Svendsen og hustru Maria Sophia Christiansdatter Tjernsmo en sønn, Svend, her. Denne familien kom noen år senere til Kongsbakbråten (Spjæln) og ble utsatt for den tragiske ulykken den 17. november 1857, da familien på fire forulykket ved drukning, for å redde en hund. Svend overlevde fordi han var borte.

Marker Historielag 2011.

MYRÅS

Av Joval gnr. 3, bnr. 4-5

Myrås er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Nok en av disse ubetydelige boplassene i området som det er vanskelig å beskrive. De fleste her hadde en kort levetid og opplysningene er få og ufullstendige. Vi må støtte oss på kirkebøkene.

Christopher Amundsen og hans 2. kone Ingeborg Hansdatter døde her henholdsvis 1849 og 1853. Det er de første beboere som er funnet. Ingeborgs datter Maren og mannen Henrik Andersen som var født på Ulfsby, bodde her i mange år, og han er benevnt som bygselmann. De fikk 3 barn her i perioden 1851 – 1862. Henrik er sist nevnt som fadder her i 1877.

Plassen var liten, det var nesten ikke jord til bruket, stua hadde visstnok bare et rom, og på fjøset var det plass til ei ku.

Marker Historielag 2011.

KORSLUND

Av Joval gnr. 3, bnr. 4-5

Korslund er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Korslund er den vesle plassen som enken på Sletta fikk som følge av mannens drukning i Hølvannet. Det skal ha vært mere jord her enn på naboplassene Sletta og Myrås, men det var en liten plass dette også. Den ble nedlagt tidlig, da det i 1890 årene allerede var gjengrodd av småfuru på alle de små teigene en kunne se.

Stua hadde antagelig også her bare ett rom, og uthusene deretter. I 1854 er Niels Nilsen nevnt som fadder boende på Korslund, og året etter, i 1855, er Carl Christiansen og Karen Olsdatter som var av familien Hakebro kommet hit. De var kommet fra Ullensaker. Begge døde på Korslund hhv. 1860 og 1861.

Siste kjente beboer her er selveier Syver Olsen og Maren Johanne Johansdatter, da de fikk en sønn Oluf i 1872.

Marker Historielag 2011.

ISE

Av Joval gnr. 3

Ise er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Navnet har plassen fått av Iseberget som ligger i nærheten. Nedover dette høye utoverhengende berget sèg det vann fra åsen ovenfor. Dette

dryppet ned og i kulden frøs det til is. Her ble dannet rene "stalakittsøyler", som kunne bli stående til langt utpå sommeren. Presten kaller plassen for Isebjørget i kirkebøkene. Boligen var trolig svært enkel med jordgulv da ingen murer/røyser finnes. I 1848 ble Hans Christian døpt som sønn til Iver Andersen (Rokken) og Helene Christiansdatter Kjeldsen. Plassen er kjent kun kort tid fra 1848 til 1860. Byggesmann Ole Christiansen Hakebro og hustru Olea Olsdatters sønn ble døpt her i 1849. De flyttet etter hvert til naboplassen Korslund. Den siste som er oppført i kirkebøkene på Ise, er ei Kristine Ingebretsdatter som var fadder i 1860.

Marker Historielag 2011.

RASMUSTOMTA

Av Jovalbråten av Joval gnr. 3

Rasmustomta er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på førsten eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Navnet kommer sikkert av at Rasmus Halvorsen og hustru Kristine Ingebretsdatter bodde her noen år. De hadde tidligere vært på plassen Ise. Dette paret fikk 5 barn på Jaavallbråten fra 1863 - 72, og en må anta at det er snakk om denne plassen, siden det er oppført på Jaavalbråtens grunn. Plassen ble siste gang pløyd i 1906 og deretter overtok skogen igjen.

Rasmus ble den første "fjellstuemann" på Fjellstua, som ligger langs den gamle anneksveien el. presteveien som den også blir kalt, på delet mellom Rømskog og Rødenes. Fjellstua ble bygget i 1872 som hvilested for reisende. Rasmus var visstnok der til omkring 1910.

Marker Historielag 2011.

IVARTOMTA

På Jovalbråten av Joval gnr. 3

Ivartomta er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på førsten eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Hvilken lvar som denne plassen hadde navn etter og hvor lenge det er siden den ble bebygd, må nok betraktes som ukjent. Som Rasmustomta i øst lå den på Jaavallbråtens grunn, og Christian Christiansen på eide både Jørnehaugen og Tjernsmo, skal også ha eid og makeskiftet bort denne parsellen – Ivartomta – og solgte omkring 1870 til Anders Krog på Haugerud.

Plassen ble tidlig nedlagt, omkring 1900 var det bare tomtesteiner som markerte hvor stua hadde stått.

Marker Historielag 2011.

ADAMSTUA

Av Jovalbråten av Joval gnr. 3

Adamstua er en av hele 14 plasser under Joval, som ble dyrket opp på første eller midten av 1800 tallet. Mange av de som slo seg ned her var av omstreiferslekt fra Ullensaker, og området ble på folkemunne kaldt «Fantebyen».

Adamsstua var en av de 3-4 ubetydelige plasser av Jaavallbråtens grunn. Han som hadde bygd opp dette "krypinn" og var opphavet til navnet, er Adam Petter Nicolaisen Krantz. Han var fra Sverige, og kom tidlig til Norge hvor han drev med omførselshandel. I 1858 giftet han seg med Marthe Maria Iversdatter, datter til Iver Andersen (Rokken) på en av naboplassene med navnet Ise. Moren var av Kjeldsen familien. Hvor lenge plassen var bebodd er det ingen som vet i dag.

Adam etterlot seg 10 barn da han døde i 1901, men da bodde han på en part av Skrikerud.

Marker Historielag 2011.